4342
II

HISTORYA
POLSKA

F. LOUIS.

Historya polska jak ją uczono po pen=
syach prywatnych w Krakowie w la-
tach 1832 – 1836.

HISTORYA Narodu POLSKIEGO.

P: Wiele iest Epok Historyi Narodu Polskiego?

O: Cztery są w dziejach Narodu Polskiego Epoki

I.a Lecha zaczyna się od Lecha a kończy się na na Popielu II.im

II.a Piasta zaczyna się od Piasta a kończy się Ludwiku Krolu Węgierskim i Polskim.

III.a Jagellonska zaczyna się od Władysława Jagełły a kończy się Zygmuncie Auguscie.

IV. Elekcyjna czyli wolne obieranie Królów zaczyna się od Henryka Walezyusza a kończy się na Stanisławie Augaście Poniatowskim.

Epoka Ia

P. Kto był pierwszym z panuiących w Polsce?

O. Lech pierwszy Xiąże Polski który w 6tym wieku po Narodzeniu Jezusa Xta ze Szklawonii czyli ziemi Sławiańskiey do Polski przyszedł w roku 550 panować zaczął. —

P. Co Lech znakomitego uczynił?

O. Lech Miasto Gniezno założył i za stolicę Państwa przeznaczył. Orła białego za herb Polakom nadał. —

P. Jestże z pewnością wiadomo iak długo iego potomstwo panowało? —

O: Jak długo zaś i jak wiele z familii iego potomków panowało upewnić niemożna, to podobno prawdziwsza, że po wygasłey familii iego Dwunastu Woiewodów rządy dostali, lecz ci w krótkim czasie przez uciążliwe panowanie przymusili Polaków iż na mieysce ich zgodnie obrali sobie iednego z nich Krakusa za Rządcę. —

P: Kiedy Krakus zaczął panować i czem się wsławił?

O: Krakus zaczął panować Ro: Pań 700. mówią iże panował chwalebnie lat 28 Miasto Kraków założył. —

P: Historya Narodu naszego początkowa czy zupełnie iest pewna?

O: Historya początkowa naszego Narodu iako wszystkich innych Państw, wielu błędom i niepewnościom iest podległa a to dla braku pisma, gdyż w ów czas niebyło pisma, tylko Tradycye czyli podania ustne. —

P: Od kąd się dzieie prawdziwsze poczynaią? —

O: Dzieie prawdziwsze poczynaią się od Mieczysława I^{o} gdyż za niego przyszła Religia Chrześciańska do

Polski z nią pismo. —

P: Kto nastąpił po Krakusie?

O: Po Krakusie Lech II syn iego rządy obiął w krotkim iednak czasie dla zdradliwego iako twierdzą zabicia na polowaniu brata swego, był wygnany z Polski po dwoch latach panowania. —

P: Kto nastąpił po Lechu IIim

O. Wanda Siostra iego zaczęła panować w r: 750. Jey rządy trwały lat 10. poczem znowu Dwunastu Woiewodów rządzili poki Przemysław Leszkiem III. nazwany Polskich nie obiął rządow w nagrodę otrzymanego nad Węgrami Zwycięztwa panował lat 34. —

P: Kto panował po smierci Przemysława?

O: Po smierci Przemysława panowało ieszcze kilku Xiążąt lecz o nich Historya nie wspomina, to tylko że Popiel II przeniosł stolicę do Gniezna do Kraszwicy i że się na nim familia Lecha skonczyła. —

P Ktorzysz więc znakomitsi byli z panuiących

w

O: w tey Epoce.

Lech I.

Dwunastu Woiewodow.

Krakus.

Lech II^go syn Krakusa.

Wanda Xiężna siostra Lecha II^go

Powtorne panowanie Dwunastu Woiewodow

Przemysław czyli Leszek nazwany III^ci.

Popiel I^szy

Popiel II^gi.

Epoka II^a

P: Jakich Xiążąt i Krolow zawiera w sobie Epoka?

O: Epoka II. zawiera w sobie Xiążąt i Krolow z familii Piasta. –

Piast. –

P: Kto sprawował Rządy w Polszcze na początku tey Epoki?

O: Piast ubogi, lecz cnotliwy i rozsądny mieszkaniec

Kruszwicy sprawował na początku tey Epoki rządy w Polsce, po niem Ziemowit Leszek IV.ty Ziemomyst a po tych Mieczysław I.

Mieczysław I.y

P: Czy są wiadome początki panowania Mieczy: I.o

O: Początki panowania Mieczysława I.o od ro: 962. aż do ożenienia się z Dąbrowką Xiężniczką Cze„ska zakryta niepamięcią ciemnością wieków. –

P: Co się stało znakomitego od iego ożenienia się z Dąbrowką Xię: Czeską?

O: Od zaślubienia z Dąbrowką Mieczysław przywiodł do skutku warunek pod ktorym za niego wy„dana była Dąbrowka to iest azeby zostać z całem swoiem Państwem Chrzescianinem. –

P: Kto przybył z Dąbrowką do Polski?

O: Z Dąbrowką przybyło wiele Duchowieństwa a na czele Sty. Woyciech. –

P: Gdzie przyiął Chrzest Sty Mieczysław I. –

O: Obrządek przyięcia Religii wykonał Mieczy

w Gnoźnie r: 965 nakazawszy wprzod podda„
nym swoim wszystkie Swiątynie Pogańskie
popalić, bożyszcze potopić Mowią iż on założył
9 Katedralnych Kosciołow. –

P: Jaki pobożny zwyczay nastąpił za panowania
Mieczysława I.° w Polsce.

O: Od iego panowania nastał w Polsce pobożny
zwyczay dobywania szabel do połowy pod czas
Ewangelii na znak gotowosci do obrony Wiary
Swiętey tedz ten zwyczay z czasem ustał.

P: Kiedy umarł Mieczysław I i gdzie pochowany?

O: Mieczysław I w roku 999 pochowany w Pozna„
niu

Bolesław Chrobry.

P: Kto nastąpił po Mieczysławie I.

O: Po Mieczysławie I obiął rządy Bolesław I
nazwany Chrobry to iest walczny Syn iego. –

P: Przez co na Ten przydomek Zasłużył? –

O: Prowadził woyny pomyślne dla Polski z Rusi„
nami z Czechami Niemcami przyłączył do

Polski Xięstwo Magdeburskie Malborskie Misnia i Luzacya. –

P. Jaki pomnik chciał potomności wskazać jak daleko się byli Polacy w swoich zwycięztwach zagnali?

O. Na pamiątkę swych zwycięztw kazał wysta„wić żelazne słupy na granicach Polskich kończących się na ów czas ku zachodowi w Saxonii tam gdzie rzeka Salla z Elbą się łączy inne zaś słupy kazał bić w Dnieprze który na ten czas Polsce za granicę Wschodnią służył. –

P. Co znakomitego Bolesław I uczynił więcej?

O. Bolesław I Królem Polskim mianował się i rezydencyą do Krakowa przeniosł.

P. Jak długo panował?

O Panował Chrobry z wielką sławą Narodu i swego własnego Narodu lat 26. –

P. Jaki pobożny zwyczaj nastał za jego panowania?

O: Za jego panowania nastał w Polsce pobożny zwyczaj który długo jeszcze potrwał, to jest śpie„wanie pieśni przed rozpoczęciem bitwy, o Boga

Rodzicy od S. Woyciecha utworzoney ktora iest nay dawnieyszym poezyi Polskiey zabytkiem. —

P. Jaka iest historyczna wiadomość o szczerbcu Chrobrego?

O. W czasie woyny z Rusinami, Chrobry dobywszy sztürmem Kijowa wiezdzaiąc w bramę nazwaną złotą uderzył w nią pałaszem, ktory od tego ciosu dostawszy szczerby nazwisko szczerbca otrzymał. — Chowano go przez długi czas w Krakowie między skarbami Krolewskiemi i przy koronacyi Krolom do boku przypinano. — Na pamiątkę azeby byli tak walecznemi iak był Bolesław Chrobry.

P. Gdzie pochowany Bolesław I?

O. Pochowany w Poznaniu. —

Mieczysław II.

P. Kto nastąpił po Bolesławie?

O. Mieczysław II Syn iego ktory przez gnuśne i niesławne zycie wszystkie prawie prowincye od Oyca swego podbite utracił panował w Polsce lat 9. —

Kogo

P: Kogo zostawił swoim następcą? —

O: Zostawił Mieczysław Syna Imieniem Kazimierza, ktory że dla młodych lat nie był zdolnym do rządzenia Państwem dostoynosci Krolewską i rządy Ryxie powierzone były. —

P: Jaki był sposob postępowania Ryxy? —

O: Ryxa kobieta dumna tyle się naprzykrzyła Polakom, iż ią znienawidzili nakoniec zabrawszy skarby i syna porzechała do Niemiec r. 1055. —

Kazimierz Iszy

P: Co się z Kazimierzem stało? —

O: Kazimierz poźniey został Mnichem, czyli Zakonnikiem w Klasztorze nazwanym Kluniako. —

P: Co uczynili Polacy pogrążeni w nieszczęsciach bezkrolewia. —

O: Polacy pogrążeni w nieszczęsciach bezkrolewia nie mogąc się obeyść bez Krola wyprawili Posłow do Papieża Benedykta IXo prosząc go o uwolnienie od slubow Kazimierza co otrzymali pod warunkiem płacenia Swięto Piętrza to iest Daniny do Kościoła Sto Piotra w Rzymie. —

P: Kiedy Kazimierz I pierwszy był koronowany? —

O. Kazimierz powrócił przyjęty z wielką radością i okrzyka=
mi ludu koronowany został r. 1057.

P. Jakie były przymioty tego Monarchy?

O. Był to Król czynny. Odzyskał Szląsk od Czechów a
Mazowsze od Rusinów. Przywrócił Krajowi spokojność
i zasłużył na chlubne nazwisko odnowiciela Ojczyzny,
zszedł Kazimierz z tego świata r. 1081. pochowany
w Poznaniu.

Bolesław II.gi

Śmiały.

P. Kto rządził w Polsce po Kazimierzu II.m?

O. Po Kazimierzu II. rządził Bolesław II. syn iego kto=
ry dla męztwa i szczęśliwego panowania śmiałym nazwany.

P. Jakie było początkowe iego Panowanie?

O. Chwalebnie zaczął panować w Polsce nad Rusinami
Czechami, Węgrami wielkie odniósł zwycięztwo.

P. Czy równie chwalebnie skończył swoie panowanie?

O. Nie albowiem zamieszkawszy w Kijowie, w czasie wypra=
wy woienney, i puściwszy się na wszystkie nierządy, strofu=
iącego siebie za powrotem do Krakowa o złe życie. S.go Stani=
sława Szczepanowskiego Biskupa Krakowskiego r.
1078. dnia 8.go Maja własną ręką przy Ofierze Pań=

Panskiey zabił go za co wyklęty od Grzegorza VII° Papieża, udał się do Karyntyi gdzie w Klasztorze Osa przykładną pokutę życia dokonał. –
P: Co się z Polską w on czas działo?
O: Za niego Polska wpadła w Klątwę Papieżką przez 220 lat znowu pod rządem Xiążąt zostawała aż do Przemysława który się roku 1295 koronował Królem Polskim. —

Władysław Herman. –

P: Po oddaleniu się Bolesława Śmiałego kto objął rządy?
O: Po oddaleniu się Bolesława Śmiałego rządził w Polsce Władysław Herman, brat jego. Maiąc tylko tytuł Xiążęcia władzę naywyższą sprawował. –
P: Co zaszło znacznieyszego za jego Rządów? –
O: Władysław Króla Czeskiego przez Sieciecha Wojewodę Krakowskiego pokonał Prusaków i Pomorzanów poraził. –
P: Którego roku umarł? –
O: Umarł roku 1102 panował lat 21.
P: Jakie były Przymioty tego Króla
O: Był to Pan przymiotów średnich, bardziey Osobę prywatną, aniżeli tronu zdobiących. —

Bolesław IIIci
Krzywousty. —

P: Jakie były rządy Bolesława IIIo Krzywoustego?
O: Po Władysławie Hermanie syn iego Bolesław IIIci Krzywousty Kr: nazwany obiąwszy rządy roztropnie i chwalebnie panował, wiele batalii szczęśliwie wygrał. —
P: Któraż z nich była znacznieysza?
O: Nayznacznieysza była, którą wygrał z Henrykiem Vtym Cesarzem Niemieckim w Szląsku Austryackim przez co Henryka do zawarcia traktatu na lat 10 przymusił. —
P: W jakim rzędzie wielkich ludzi Bolesław III mieścić się powinien?
O: Bolesław III między naywaleczniey szemi mieścić się powinien gdyż na 40 wygranych bitw przypisuią mu Dzieiopisowie iedne tylko przegraną. —
P: Czy w Polityce równie biegłym pokazał się. —
O: W Polityce mniey biegłym pokazał się, podzieliwszy Polskę na 4ech Synów swoich. Którzy byli Władysław II Bolesław IV. Kędzierzawy i Mieczysław IIIci Stary i Henryk Xiąże Lubelski. Ostatni któremu nic nie wyznaczył a który

potem

I potem całą Polskę odziedziczył był Kazimierz Sprawiedliwy? —
P: Jaki był charakter Bolesława IIII Krzywoustego? —
O: Bolesław IIII Krzywousty był ludzki, chociaż lękali go się Niemcy i przyiaźni z niem szukali. —
P: Względem podbiciow jakie znakomite uczynił? —
O: Odzyskał Pomeranię, Ruś i wiele innych krajow za Odrą zadolną, schołdował po kilka razy Rusinow, oswobodził Polskę od napadow Czechow. —
P: Kiedy umarł Bolesław i co zgon iego przyspieszyło? —
Od: Umarł Bolesław IIII Krzywousty r. 1140 panował lat 31. Przyspieszyła mu zgon aprehensia po przegraney bitwie przeciw Haliczanom. —

Synowie Bolesława IIIIgo Krzywoustego. —

P: Kto nastąpił po Bolesławie Krzywoustym? —
O: Następcą Bolesława IIIIo Krzywoustego był Władysław IIgi niekontent zo podziału, iaki Oyciec iego był wyznaczył prowadził woynę z braćmi swemi co było skutkiem oderwania Szląska od Polski, a kłotnie i niezgody w familii Krzywoustego blisko 50 lat trwały. —
P: Jakie poźniey zaszły wypadki? —
O: Władysław podniosłszy Woynę przeciwko braciom swoim

zwyciężony został, a po nim nastąpił Bolesław IV. brat jego który po 26 latach panowania umarł, brat jego Mieczysław IIII starym nazwany rządy objął. —

Py: Czy panowanie Mieczysława IIII.^go długo trwało?

O: Panowanie Jego niedługo trwało, ponieważ uciemiężając poddanych swoich przez zdzierstwa i niesprawiedliwości w krótce stał się nieznośnym. — Upominany od Gedeona Biskupa gdy się niepoprawił, złożonym został z tronu. —

Kazimierz Sprawiedliwy.

P: Komuż Polacy na ten czas styr rządu oddali?

O: Panowie Polscy po złożeniu Mieczysława IIII.^go starego oddali rządy jego naymłodszemu Synowi Kazimierzowi II.^mu

P: Od czego Kazimierz II zaczął swoie rządy?

O: Kazimierz natychmiast zniosł uciążliwe podatki i przy„ kre ustawy swego poprzednika. Dla wielkich cnot tego Monarchę sprawiedliwym nazwano. —

P: Jako długo Kazimierz Sprawiedliwy panował?

O: Panował lat 16 umarł nagle, z nieźmiernym wszy„ stkich żalem, nie bez podeyzrenia zadanej mu trucizny. —

P: Jakie potomstwo zostawił po sobie?

O: Zostawił dwóch Synów, Leszka Konrada i Córkę

Sałomee.—

P: Jakie znaczne miasto za niego powstało.—

O: Za Jego panowania Miasto Gdańsko z chaty rybackiey powstało.—

Leszek V. Biały

P: Kto nastąpił po śmierci Kazimierza?—

O: Po śmierci Kazimierza IIIᵍᵒ Leszek V Biały od białych włosów tak nazwany, syn iego po długich z Mieczysławem, starym stryiem swoim utarczkach i sprzeczkach na tron był wzięty, lecz że dla młodych lat nie był zdolny do rządzenia Państwem władza Matce iego Helenie powierzona była.—

P: Jakich sposobów użył Mieczysław IIII. dla powrocenia na tron z którego był zrzucony?—

O: Mieczysław IIII stary, mocą wdzieraiący się na tron, wielką poniosł klęskę, lecz umiał Helenę Matkę Leszka tak podstępnie podeyść iż uwiedziona iego powabnemi podstępami dobrowolnie mu z Synem swoim Leszkiem V. tronu ustąpiła. Gdy iedney z przyrzeczonych kondycyi niedopełnił, Polacy wzgardziwszy nim znowu Leszka do Rządów powołali.—

P: Czy na tem koniec chytrości Mieczysława

O: Nie to koniec Mieczysława chytrości gdyż ieszcze dla niedotrzymanych Helenie po trzeci raz był od Tronu oddalony W krotce potem umarł zostawiwszy dwóch synów Władysława i Ottona

P: Kogoż wybrano po Jego smierci? —

O: Po iego smierci Polacy znowu Leszka V. Białego na tron zapraszali, ale Mikołay Wojewoda Krakowski sprzeciwiał się temu nalegaiąc aby ieżeli Leszek chce panować Goworka Wojewodę Sandomierskiego oddalił z którym dawną miał nieprzyiaźń na co Goworek chętnie przystawał wyrzekaiąc się własnego szczęścia i honoru dla pożytku swoiego Pana. Leszek zaś tą iego wiernością i przywiązaniem mocno ujęty, ustępuie Tronu Władysławowi Laskonogiemu Synowi Mieczysława III. starego.

P: Czy długo Władysław cieszył się Tronem? —

O: Nie długo, bo Leszek poraziwszy Haliczanow wrócił, zwrócił ku sobie chęci Polaków tak iż go iednomyślnie do tronu wezwali. Władysław też znaiąc iego prawa dobrowolnie mu z niego ustąpił. —

P: Od czego Leszek zaczął swoie rządy Państwem?

O: Leszek rzucił się całemi siłami do ugruntowania porządku w kraiu, i zrobił Swiętopełka rządcą Pomeranii lecz on na tem nieprzestał i domagał się tytułu Xiążęcia dla siebie i następców swoich. Leszek wyznaczył zjazd Gązawy, ażeby tam, tymczasem, sprawę Swiatopełka rozsądzono; tymczasem wiarołomca Swiatopełk nagle do Gązawy z Pomorzanami wpada i Leszka zabija. —

Bolesław

Bolesław V.ty Wsty-
dliwy. –

P. Kogoż zostawił Leszek po sobie następcą? –

O. Zostawił Bolesława V.go Wstydliwego który dopiero 6 lat miał, gdyż Oyciec iego Leszek żyć przestał. –

P. Jakie było panowanie Bolesława Wstydliwego?

O. Panowanie Bolesława V.go Wstydliwego, było nie-szczęśliwe ustawicznie Tatarzy Polskę ogniem i mieczem pustoszyli. –

P. Jakie sławne a oraz użyteczne odkrycie stało się za Bolesława V.go?

O. Żupy solne za iego Panowania wynalezione nayprzód w Bochni r. 1251. a potem w wiek później w Wieliczce odkryte były. –

P. Komuż odkrycie tych żup solnych naywięcey przypisuie pobożna Tradycya?

O. Żonie Bolesława V.go Wstydliwego S. Kunegundzie ta była Córka Belli IV.go Króla Węgierskiego; za-łożyła Klasztor w Starym Sączu; po śmierci męża została tam Zakonnicą i umarła w Opinii świątobliwości. –

P. Ktoż znowu osiadł na Tronie po śmierci Bolesława V.go

O. Leszek VI Czarny synowiec iego za którego Pano-wania znowu Tatarzy Polskę bezkarnie plądrowali

Pytanie

P: Co się w Polsce działo po Jego śmierci?

O: Po Jego zgonie w lat 6. same tylko kłótnie i krwawe woyny w Polsce były. —

P: Z jakiey to przyczyny te Woyny były? —

O: Po zmarłym bezpotomnie Leszku VI Czarnym prawem dziedzicznem Państwo na Władysława Łokietka Xiążęcia Sieradzkiego brata rodzonego Leszka spadało iednakże za sprawą Pawła Biskupa Krakowskiego Bolesław Xiąże Płocki przemogł i Kraków opanował. Lecz Obywatele miasta obawiaiąc się aby się nie mścił tych kłótni które niegdyś z bratem Jego Konradem mieli Henryka Probusa Xiążęcia Wrocławskiego do rządów wezwali który wnet Bolesława z Krakowa wyrugował ale ani roku nie panuiąc otruty umiera i Xięztwo Krakowskie dziedzictwem oddaie Przemysławowi Xięciu Poznańskiemu. — Ten siły swoie niewystarczaiącemi widząc do utrzymania się przy Xięstwie Krakowskim ustępuie prawa swego Wacławowi Królowi Czeskiemu. —

P: Z tey okazyi iakaż wybuchnęła Woyna?

O: Z tey okazyi wybuchnęła Woyna między Wacławem i Władysławem Łokietkiem która przez trzy prawie lata Polskę w zakłóceniu trzymała. —

P: Co Polacy uczynili w tak smutnym stanie

O: Polacy ofiarowali Rządy Państwa Przemysławowi Xięciu Poznańskiemu. —

Co

P: Co znakomitego uczynił Przemysław i iak długo panował? —

O. Wskrzesił Tytuł Krola od Bolesława smiałego utracony byłby ieszcze Polskę zaburzoną uspokoił, ale w siodmym miesiącu swego panowania od Margrabiow Brandeburskich, zazdrosnych wzrastaiącey Iego potęgi w Rogoznie zabitym został r. P. 1296. —

Władysław Łokietek.

P: Kto po smierci Przemysława był wybrany do Rządow?

O. Władysław Łokietek wybrany był do rządow, lecz przez niekarność Woyska swego poddanym swoim przykrym być zaczął, aż ci zbuntowawszy się Wacławowi Krolowi Czeskiemu, ktory przez 6. lat w Polsce panował. —

P. Kto po smierci Wacława Krola Czeskiego w Polsce panował? —

O. Po smierci Wacława, Władysław Łokietek znowu rządy obeymuie wszystkie zamieszania uspakaia, poodbierane Prowincye do Polski przyłącza Szląsk tylko ieden poddał się Krolom Czeskim, a Pomorze Krzyżacy sobie przywłaszczyli. —

P. Iaki Order postanowił Władysław Łokietek?

O. Władysław Łokietek postanowił Order Orła białego r. 1325. — Ktory potem w zaniedbanie poszedł. —

Iak

P: Jak długo Władysław Łokietek panował?
O: Panował lat 30. —
P: Czego ten pan naywięcey przy śmierci swoiey żałował?
O: Niczego ten Pan przy śmierci swoiey nieżałował tylko że Krzyżacy ziemię Pomorską posiadali, i dla tego prosił usilnie Syna swego Kazimierza, aby wszelkich uzył sposobów na odzyskanie tego Kraju. —
P: Co uczynił Władysław Łokietek aby zasłonił Polskę od napaści Litwinów? —
O: Ożenił syna swego Kazimierza z Anną Gedyminówną córką Gedymina Wielkiego Xięcia Litewskiego która przyniosła w posagu 30,000 jeńców dawniey z Polski zabranych. —

Kazimierz IIIci Wielki. —

P: Kto po Władysławie Łokietku był Królem Polskim?
O: Kazimierz Wielki od wielkich czynów Wielkim nazwany. —
P: Które to były czyny Kazimierza Wielkiego które mu Imie Wielkiego ziednały? —
O: Upiększył Polskę przez wybudowanie wiele miast nowych a przez poprawienie starych tak dalece iż mówią że zastał Polskę drewnianą a odumarł iey murowaną. —

2o

2º Wzmocnił granice Kraju budując twierdze i zamki obronne. —

3º Ruś czerwoną do Polski przyłączył. —

4º Akademią Krakowską założył. —

5º Stan Rycerski i rolniczy kochał, i protegował tak iż go Królem Chłopków nazwano,,

6º Nadał Polakom bardzo dobre prawa w Wiślicy do czego Jan z Melsztyna Kanclerz koronny dopomagał mu. —

7º Wszystkim poddanym swoim dobrym i łaskawym był. —

P: Z Jakiey Okazyi Sławne uroczystości dawał w Krakowie?

O: Z okazyi zaślubienia Elżbiety Córki Bogusława Xięcia Pomorskiego wnuczki swey z Karolem IV Cesarzem Niemieckim wspaniałą dawał ucztę, na ktorey oprocz Cesarza znaydowali się Królowie Węgierski, Duński Cypryjski i wiele innych Xiążąt i udzielnych Panow. —

P: Kto w czasie tych uczt popisywał się z swemi bogactwy?

O: W czasie tych uczt popisywał się Wierzynek Obywatel Krakowski ze swemi bogactwami. —

P. Kiedy Kazimierz W.^{ki} zeszedł z tego Swiata?

O. Kazimierz W.^{ki} zeszedł z tego Swiata r. 1370 panował lat 37. On był ostatni z familii Piasta w linii męzkiey.

Ludwik
Krol Węgierski i Polski.

P. Kogo Kazimierz W.^{ki} jeszcze za zycia swego następcą wyznaczył?

O. Siostrzeńca swego Ludwika Krola Węgierskiego.

P. Iakze Ludwik panował?

O. Ludwik zaraz w początku swego panowania nie mało naraził się Polakom przez niezgadzanie się z humorem Polskim, przez Obyczaie, i powierzenie Rządow Elzbiecie Kobiecie wyniosłey a chcąc odzyskać ufność w narodzie pozwolił swięte prawa od Kazimierza W.^{go} nadane; Odtąd się wielkie w Polsce bezprawia i rozboie zdziały. – Umarł Ludwik w Tyrnowie r. 1382. Panował lat 12, z powszechnem nieukontentowaniem. Zostawił Corek dwie; Maria zaslubiona Zygmuntowi Krolowi Węgierskiemu, i Jadwigę żonę Władysława Jagiełły. –

Pytanie

P: Ktorzy są Xiążęta i Krolowie Epoki IIᵉʲ?

O: Piast, Ziemowit, Leszek IV. Ziemomysł, Mieczysław I. Bolesław I. Chrobry. Mieczysław II. Kazimierz I. Mnich. Bolesław II śmiały. Władysław Herman. Bolesław III Krzywousty, ten podzielił Polskę pomiędzy 4 Synow swoich ktorzy byli. — Władysław II. Bolesław IV Kędzierzawy Mieczysław III stary. Henryk Xiążę Lubelski ostatni ktoremu nie był nic wyznaczył a ktory potem całą Polskę odziedziczył był Kazimierz II. Sprawiedliwy. — Leszek Vᵗʸ Biały. — Bolesław Vᵗʸ Wstydliwy Leszek VI Czarny. Przemysław. Władysław Łokietek. Wacław Krol Czeski. powtorne panowanie Władysława Łokietka. Kazimierz IIIᶜⁱ Wielki. Ludwik Krol Węgierski i Polski. —

Epoka

Epoka IIIcia

P: Jakich Królów zawiera w sobie Epoka IIIcia

O: Epoka IIIcia zawiera w sobie Królów z familii Jagellonskiey — od r. 1386. aż do r. 1572. —

Władysław Jagełło

Py: Kto nastąpił po Ludwiku Królu Węgierskim na Tron Polski? —

O Jadwiga Córka Ludwika od Polaków wezwana na Tron w Krakowie od Arcybiskupa Gnieznienskiego Koronowana rządy objęła. —

P: Kto Królowey Jadwidze za Męża był przeznaczony? —

O: Jagełło Wielki Xiąże Litewski był iey za męża przeznaczony który przyiąwszy Wiarę Chrześciańską Władysławem na Chrzcie Stym tak nazwany i Królowey zaślubiony został Królem Polskim. —

P: Co użytecznego dla Polski uczynił? —

O: Wielkie Xięstwo Litewskie do Polski przyłączył. —

Akademia

Akademią Krakowską przez Kazimierza
W^go^ zaczętą dokończył i dla tego nazywa się Uni-
wersytet Jagielloński do czego naywięcey była
powodem Jadwiga żona Jogo. —
P. Gdzie umarł Władysław Jagełło?
O. Umarł w Grudku na Podlasiu pochowany w
Krakowie panował 48 lat. —

Władysław Warneńczyk. —

P. Kto nastąpił po Władysławie Jagelle?
O. Władysław 10^cio^ letni na Tron nastąpił po Oycu. —
P. Z kim prowadził Woyny?
O. Prowadził po dwa razy Woyny z Turkami usiłującemi
podbić Państwo Węgierskie. —
P. Jakie było powodzenie w pierwszey z Turkami Woynie?
O. W pierwszey z Turkami Woynie szczęśliwie poko-
nał Turków, i do zawarcia przymierza na lat 10
przymusił. —
P. Co było powodem, i jakie skutki zerwania tego Przymierza? —
O. Po Czterech latach z podburzenia Jana Paleologa
Cesarza Wschodniego i Eugeniusza IV^go^ Papieża
Władysław zerwawszy przymierze z Turkami w
bitwie pod Warną zewsząd otoczony od Janczarów
mężnie

potykaiąc się zginął. –
P: Iak długo Władysław rządził w Polsce?
O. Władysław Rządził w Polsce lat 10. –

Kazimierz IV^ty

Py: Po smierci Władysława Warnenczyka kto nastąpił? –
O. Nie rychley aż w drugim roku po smierci Władysława Warnenczyka, brat iego Kazimierz IV. obiął rządy bo długo niepewny był zgon Krola pod Warną. –
Py: Przez podbicie jakiego Kraju Kazimierz IV granice rozszerzył? –
O. Przez podbicie Prus. –
Py: Kiedy umarł i gdzie pochowany Kazimierz IV.
O. Umarł Kazimierz IV w Grodku r 1492 panował lat ~~2~~45. –
P: Ktorzy sławni Ludzie żyli za Kazimierza IV^go
O: Za panowania Kazimierza IV° żył Kopernik Mikołay sławny Astronom i Jan Długosz Pisarz Dziejow Polskich oraz Nauczyciel Synow Kazimierza IV^go. –

Jan

Jan Albrecht.

P: Kto nastąpił na Tron Polski po Władysła: IV.

O: Po śmierci Kazimierza IV. Syn iego Jan Albrecht który dla wyniosłego umysłu wielom się niepodobał na Tron Polski za usilnem staraniem Królowey Matki nastąpił.

P: Przeciwko komu Albrecht zaczął woynę i iakie były wypadki

O: Albert łącznie z woyskiem Litewskiem podniosły Woynę przeciwko Wołochom od Turków w buntach podżycanych którzy potrzykroć nieprzyiacielskim sposobem Polskę naieżdzali lecz ta woyna była nieszczęśliwa dla Polaków, od wiarołomnego Stefana Woiewody Wołoskiego Albrecht wprowadzony w głąb kraju nieznaiomego w bukowinach w lesie tak nazwanym wielką klęską porażony został Nieprzyiaciel churmem do Polski wpadł Podole i Pokucie aż pod sam Lwów pustosząc.

P: Co uwolniło Polskę od tak strasznego Nieprzyiaciela?

O: Zima nadzwyczaynie mroźna uwolniła Polskę od tak strasznego nieprzyiaciela którego przeszło 40,000.

częścią z głodu częścią z zimna wyginęło. –

P: Gdzie umarł Jan Albrecht i gdzie pochowany?

O: Umarł Jan Albrecht apoplexią ztknięty w Turynie R: Pańskiego 1501. Ciało iego przeniesiono do Krakowa. –

Alexander brat Albrechta

P: Po zmarłym bezpotomnie Janie Albrechcie kto nastąpił?

O: Po zmarłym bezpotomnie Janie Albrechcie brat iego Wielki Xiąże Litewski Alexander tron Polski osiadł; panując lat 16. umarł w Wilnie. –

Zygmunt I.

P: Kto nastąpił po Alexandrze na Tron?

O: Zygmunt I. Xiąże Głogowski rządca Szląska brat Alexandra. Ten miał z sąsiedzkiemi Narodami Woyny w Polsce zaszło z Moskalami Krzyżakami Niemcami Turkami a szczególniey z Wołochami którzy często nayeżdżali i rabowali Polskę. –

P: Umiałże Zygmunt wstrzymywać zamachy Narodów chciwych nieszczęść Polski? –

O: Umiał atoli Zygmunt swoią i swych Hetmanów

walecznoscią wstrzymywać zamachy Sąsiadów chcących

nieszczęścia Polski gdyby zgromadzona Szlachta pod

Lwowem w Liczbie 150,000 dla odzyskania Wołoszczy-

zny spornosci między sobą była zachowała, byłby Zy-

gmunt II nie tylko Wołoszczyznę odzyskał ale i Tu-

recką potęgę zgromił. —

P: Jakie były przymioty Zygmunta II^go?

O: Zygmunt II był pełen wielkich przymiotów panowanie Jego

było panowaniem Cnot i talentów które to zaszczyty rzadkie

nie tylko w Osobie swoiey łączył lecz i w drugich umiał

Szanować i nagradzać.

P: Czy był który z panuiących w ow czas Monarchów kto-

ryby równie iak Zygmunt II powagę Królewską utrzymał? —

O: Żaden prawie z panuiących naów czas Królów dosko-

nałey nad niego powagi utrzymać niemógł, do czego nay-

więcey dopomagał mu wiek obfity w wielkich Ludzi

tak co do Literatury iako co do Sztuki woienney. —

P: Jak długo panował Zygmunt II?

Zygmunt II po 41. roku swego panowania umarł,

obciążony laty i zmartwiony staraniem o uszczęśliwienie

Oyczyzny które bezskutecznem być widział r 1548

w Krakowie z tym pożegnał się światem. —

Zygmunt IIgi August.

P: Kto był następcą na Tron po Zygmuncie Pierwszym?
O: Po Zygmuncie I Zygmunt II Syn Jego ieszcze za życia Oyca swego dopiero lat 10 maiący nayprzód Wielkim Xięciem Litewskim ogłoszony a potem w Krakowie koronowany obiął Rządy. —
P: Jaka Sekta ieszcze za panowania Zygmunta z Niemiec do Polski wciskać się zaczęła
O: Jeszcze za panowania Zygmunta I Sekta Luterska z Niemiec do Polski wciskać się zaczęła a pod Zygmuntem II Lutra i Kalwina błędy coraz bardziey wszerzały się znalazłszy przytułek i podporę w naypierwszych Domach na Króla nawet samego w tey mierze było podeyzrenie. —
P: Kto temu szerzeniu się Sekt naywięcey był winien? —
O: Studenci Akademii Krakowskiey i albowiem niemogąc takiey o iaką się domagali sprawiedliwości

otrzymał o zabiciu kilku swoich towarzyszów popełnio-
ne przez służących Czarnkowskiego porzuciwszy Szkoły
wyszli z Miasta i rozeszli się po rożnych Krajach
Sąsiedznich. Kacerstwem Lutra zarażeni ztąd za po-
wrotem w Polsce rozsiewali. –

P: Jakie było początkowe panowanie Zygmunta Augusta? –

O: Początkowe panowanie Zygmunta Augusta pełne
było postronnych woien, kłótni i sporow Religiynych.

P: W jaką się potem August wpłątał Woynę. –

O: Potem August wpłątał się w długą i uporczywą woy-
nę z Inflantami i Moskwą.

P: Jak długo panował i ktorego roku umarł?

O: Panował On lat 24. umarł r 1373 żadnego nie
zostawiwszy potomstwa na nim familia Jagellonska wygasła. –

P: Byłże August wiernym naśladowcą Cnot Oyca swego?

O: Niebył August wiernym naśladowcą Cnot Oyca swego
owszem był niestatecznym płochym, uporny i zacięty
w zdaniu swoim a wszystkim sektom aż nadto pobła-
żaiącym pokazał się.

P: Wymienić Krolow Epoki Trzeciey?

O: Władysław Jagełło. Władysław Warnenczyk.
Kazimierz IV. Jan Albrecht. Alexander brat Albr.
Zygmunt I brat Alexandra Zygmunt August. –

Epoka

Epoka IVta

P: Odkąd się zaczyna Epoka Czwarta i iakich w sobie zawiera Krolow?

O: Epoka IV. zaczyna się od r 1574. zawiera Krolow tak z obcych iako i z Oyczystych Familii.

P: Co znakomitego zdarzyło się na poczatku Epoki IV

O Smierć Zygmunta Augusta ostatniego Potomka z Krwi Jagiellonskiey ktora w Polsce przez 180 lat porządkiem nieprzerwanie Krolow dawała przyniosła Polakom wolne panuiących obieranie Krolow. Albowiem dziedzicznym prawem Tron Polski posiadała Jagiellonska Familiia przez obieranie z następstwem łączona panowała; po wygasłych tych dwoch domach została zupełna wolność to iest wybierania iednego z pomiędzy siebie.

P. Coż uczynili Polacy w tym stanie rzeczy?

O Na Seymie Konwokacyinym do ktorego czynu Warszawa przeznaczona, była ustanowiono prawa podług ktorych nowo obrany Krol i wszyscy iego następcy rządzić mieli te prawa nazywały się

/. Pacta Conventa /. Po zaprzysiężeniu takowych praw przez posłów Francuzkich ogłoszono Xięcia Anjou brata Karola IX.go Królem Polskim i przez Posłów do Rzeczypospolitey wyznaczonych do Rządów zaproszono. —

Henryk Walezyusz

P: Jak długo Henryk Walezyusz panował?

O: Henryk Walezyusz po pięciu miesiącach panowania uwiadomiony uwiadomiony o śmierci brata swego Karola IX.go gdyby Polacy pozwolenie wyiechania zwłoczyli potaiemnie w nocy z Krakowa wyiechał a zostawszy Królem Francuzkim do Polski więcey niepowrócił. —

Stefan Batory.

P: Kogo Polacy po Henryku Królem swoim obrali?

O: Po Henryku Walezyuszu obrali Polacy Królem swoim Stefana Batorego Woiewodę Siedmiogrodzkiego

ktory niespełna lat 11. z chlubą dla siebie w poło=
we wieku, złotym szczęściem dla Narodu Polskiego panował. —

P: Kiedy umarł Stefan Batory? —

O: Umarł Stefan Batory ieden z naylepszych
Krolow w Grodnie r. 1586. w pośrod zamysłow dal=
szego uszczęśliwienia kraju. —

P: Czy kiedy Polska była tak obcym Narodom
straszna iak za niego? —

O: Nigdy Polska bardziey iak za tego Krola postron=
nym Narodom niebyła straszna. —

P: Jakie były przymioty Stefana Batorego? —

O: Był to Pan niemniey w sztuce woienney iak
i w Polityce biegłym; cokolwiek mu czasow do
Publicznych Interessow zbywało wszystek ten czas
na nauki łożył ktorych wielkim był miłośnikiem. —

P: Ktorą Akademią założył Stefan Batory?

O: Akademią Wileńską, ktora mu winna swoy po=
czątek słowem był to Krol serca litośnego miły przy=
iemny ludzki i przystępny

P: Ktora była żona Stefana Batorego?

O: Anna Jagellonka siostra Zygmunta Augusta. —

Zygmunt

Zygmunt III.

P: Kto nastąpił na Tron Polski po Stef: Batorym?
O: Zgromadziwszy się Polacy na Pole Elekcyine pod Warszawą, po długich między sobą sporach na dwie rozdzielili się Partye, iedni Maxymiliana Arcyksiążęcia Austryackiego drudzy Zygmunta Królewicza Szwedzkiego Królem mieć chcieli. Jakoż Stronnicy ostatniego mierowmie w większey liczbie życzliwi pomyślności Krajowey obrali Zygmunta i Królem ogłosili. —
P: Co w on czas uczynili Stronnicy Maximiliana?
O: Stronnicy Maxymiliana niekontenci z wyboru Jego sprzeciwiali się Zygmuntowi. —
P: Kto Zygmunta na Tronie utwierdził?
O: Jan Zamoyski W: Hetman Koronny walecznością swoią woyska przeciwney strony pod Byczyną Miastem zbiwszy Maxymiliana do niewoli wziąwszy, Zygmunta na Tronie utwierdził. —

Jakie

P: Jakie było panowanie Zygmunta IIIº.

O: Panowanie Zygmunta było pełne niezgody domowey i woien zagranicznych. –

P: Które prowincye za niego utraciła Polska?

O: Pod tym Królem utraciła Polska Ziemię Mułtanska Wołoska i część Inflant. –

P: Jakim przyczynom tę utratę przypisać należy?

O: Utraty tey nie samemu się niepowodzeniu woien=nemu przypisać należy; ale jeszcze wielkim w Poli=tyce błędem Zygmunta IIIº. Zbytecznemu niego nie korzystaniu z okoliczności pomyślnie się zdarzających nakoniec własnemu iego w zdaniu uporowi. –

P: Pomimo tych błędów jakie miał dobre przymioty Zygmunt? –

O: Zygmunt był pobożny sprawiedliwy łaskawy oraz niepamiętny na krzywdy swoie iednego w szczęściu tak w nieszczęściu umysłu. –

P: Jaki zaszczyt winna mu Warszawa?

O: Warszawa mu winna chwałę z rezydencyonalnego Królów miasta, iako temu który pierwszy z Królów w niey stałecznie i bez odmiany mieszkać począł. –

Jaki

P. Jaki był stan Nauk za panowania Zygmunta w Polsce? –

O. Od Zygmunta panowania zaczął upadać w Polsce gust dobry w naukach, na którego miejsce potem wkradł się, potem w śmiechu godny styl upstrzony urywkami łacinnemi lub sama mizerna łacina, a im kto niezrozumialey mowił i pisał ten za mędrszego był poczytany. –

P. Czy iednak za Zygmunta III° byli prawdziwie uczeni Ludzie? –

O. Jednak i za Zygmunta III° byli prawdziwie uczeni Ludzie między innemi znaydowali się Jan Zamoyski ozdoba Narodu Polskiego wielki Bohater gorliwy obronca wolności praw Polskich nieśmiertelney chwały. Mąż lubiący nauki i uczonych założył Akademią w Zamościu.

Władysław IV.

P: Kogo Polacy obrali Krolem po Zygmuncie III

O: Roku 1632 Władysława IV Syna Zygmunta

Polacy

Polacy ~~Zygmunta~~ Krolem mianowali ktory wykonawszy przysięgę zachowania Praw i swobod Narodowych w Krakowie koronowany.

P: Z kim Władysław IV zaraz z początku swoiego panowania prowadził woyne. –

O. Władysław IV pomyślną dla Polski prowadził Woynę z Moskalami. Stanisław Koniecpolski Hetman W.[ki] Koronny Tatarow z zdobyczą z Polski powracaiących zbił i korzyści odebrał.[?] Podobnież Turkow 50,000 pod Kamieńcem obozuiących z wielką klęską onych od granic Polski. –

P: Kto Polskę niepokoić zaczął?

O Gdy tym sposobem Polska od pogranicznych Narodow wolna została, Polacy własni iey Obywatele o buntach myśleć zaczęli.

P: Kto powściągnął Kozacką swawolę? –

O: Mikołay Potocki powściągnął Kozacką swawolę, i tychże do wydania sobie herszłów buntu pod warunkiem iż potem wolno puszczeni będą. Atoli z chańbą publiczney ufności w narodzie obietnicy Kozakom niedotrzymano poymanych śmiercią ukarano. –

P: Coż naysławnego Władysław w Polsce ustanowił?

O Władysław IV. ustanowił poczty publiczne na wzor cudzoziemskich. –

P: Co uczynił dla uczczenia pamiątki Ojca?

O: Zygmuntowi III Ojcu swemu ozdobną wystawił statuę w Warszawie. —

P: Gdzie i kiedy umarł Władysław i iak długo panował?

O: Umarł Władysław w Mereczu w Litwie maiąc lat 52 panował lat 16 żadnego niezostawił potomka. —

P: Jakim był Władysław z przyrodzenia i przez wykształcenie?

O: Władysław z przyrodzenia, i przez ukształcenie był dobroczynnym wspaniałym w sztuce woienney był odważnym, i wytrwałym na trudy woienne. Obyj Monarchowie wielce go poważali. —

P: Jaki mu uczyniono zarzut? —

O: To mu tylko zarzucono że sobie nnieg ostrożnie postąpił z Kozakami co było przyczyną woien i krwi rozlewu. —

Jan Kazimierz. —

P: Kto rządził w Polszcze po Władysławie IV?

O: Jan Kazimierz brat iego był Królem obrany i w Krakowie Koronowany.

Jaki

P: Jaki był stan Nauk w Polsce za Jana Kazimierza?

O: Dotąd Polska niebyła nieszczęśliwa jak za panowania Jana Kazimierza; zewsząd była otoczona potężnym Nieprzyjacielem czego Kozacy Ukrainscy niemałą przyczyną byli ci albowiem mszcząc się za stracenie Herszlow swoich, kilkakrotnie umowy z Polakami uczynione zrywali nie tylko sami licznie do Polski wpadali ale ieszcze Moskalow, Turkow i Tatarow buntowniczym sposobem do Polski sprowadzali i oną pustoszyli. —

P: Kto procz tego w ow czas krok nieprzyiacielski po Polsce rozposcierał?

O: Szczegolniey Krol Szwedzki Karol Gustaw krok nieprzyiacielski po Polsce rozposcierał tako daleče, że Jan Kazimierz schronic się musiał do Głogowa Miasta w Szląsku, a Krol z Elektorem Brandeburskiem Fryderykiem Wilhelmem zawartszy przymierze o podziale Polski zamyślał.

P: Czy się utworzył iaki związek na Obronę Krola i Państwa?

O: Tym czasem Konfederacya Tyszowiecka przy

Konu

r: 1655 na obronę Króla Państwa wszczęła się Woyska Koronne przyłączyło się i sprowadzono Jana Kazimierza do Lwowa. —

P: Co i jako Kazimierz przedsięwziął?

O: Król mając na czele 60,000, woyska podstąpiwszy pod Warszawę odebrał ią Szwedom Feldmarszałka Wirtemberga i innych przednieyszych Panów 10 Szwedzkich do niewoli wziął; do Zamościa odesłał i szkaradne zamachy swego Głównego Nieprzyiaciela obalił. —

P: Kto się w tych niepomyślnościach Kraju naywięcey przyczynił do odzyskania dawney powagi Narodowi? —

O. Stefan Czarniecki i Jerzy Lubomirski wspierali nieszczęśliwą Oyczyznę walecznością swoią atoli ten ostatni (to iest Lubomirski) zasłużony mąż w narodzie obstaiąc przy wolności Polskiey naraził się Królowey żonie Jana: Kazimierza gdyż ta nie maiąc potomstwa wszelkiemi sposobami starała się aby Korona po Janie Kazimierzu dostała się Xiążęciu Francuzkiemu Henrykowi Juliuszowi. —

P: Co stąd wynikło? —

O: Z tego powodu przyszło między Janem Kazimierzem

do

do domowey woyny a Krolowa Ludwika sciągnęła na sie-
bie powszechną nienawiść. —

P: Czy Jan Kazimierz do końca życia w Polsce panował? —

O: Nie, bo sprzykrzywszy sobie nieszczęśliwe 20 letnie panowanie w R. 1668 w obecności Stanów Korony złożył i udał się do Francyi dla dokończenia reszty życia w spokoyności gdzie wkrotce umarł. —

Michał Wiśniowiecki. —

P: Gdy Jan Kazimierz złożył Koronę kto po nim nastąpił?

O: Michał Wiśniowiecki syn Jeremiasza Wiśniowieckiego Woiewody Ruskiego.

P: Jakie były Rządy Michała? —

O: Rządy Michała były pełne zamieszania i dla potaiemney niektorych możnieyszych Panow zazdrości wywyższenia Jego na Tron i dla prywatnego interessu Osob tylko sobie ważących dobro powszechne seym po dwa razy zrywany bywał. —

P: Kto korzystał z tey niezgody Polaków? —

O: Machomet IV. Cesarz Turecki korzystał z niezgody Polaków opanował Kamieniec a ztamtąd do

Lwowa

Lwowa zmiejszy nieprzedzey ustąpił aż mu się Obywatele wielką summą pieniędzy okupili. —

P. Co uczynił Król w tym razie? —

O. Gdy Turcy chodowniami Polaków chciał uczynić swoiemi, udał się Król w Osobie swoiey do Lwowa gdzie na Turków przeznaczone Woysko obozowało; lecz Król zachorowawszy umarł. —

P. Co znakomitego zaszło nazajutrz po śmierci Króla?

O. Nazajutrz po śmierci Króla Michała zaszła pod Chocimem bitwa w którey Jan Sobieski na ówczas Hetman W.[ki] Koronny 60,000 Turków zbił. Oboz armaty i cały sprzęt woienny Polakom dostał się i Chocim wzięty.

P. Jak długo panował Michał Wiśniowiecki i gdzie pochowany?

O. Panował Michał Wiśniowiecki lat 5 pochowany w Krakowie. —

Jan III Sobieski. —

P. Kto nastąpił po Michale Wiśniowieckim? —

O. W roku 1674. dnia 15.[go] Stycznia z pomiędzy wielu pretendentów innych do Tronu Polacy iednostaynemi głosami Jana III.[go] Sobieskiego Królem obrali który sobie odniesionem zwycięztwem drogę do Tronu utorował. —

P: Jak długo Jan Sobieski koronę przyiął?
O: Nie rychley iednak Jan Sobieski Koronę Polską przyiął aż całą Ukrainę z rąk Tureckich odebrał Turków po dwa razy zwyciężył. —
P: Jakie zwycięztwo Jana III° iest szczególniey pamiętne?
O: Pamiętne iest zwycięztwo Jana III° nad Turkami pod Wiedniem gdy temu Miastu przybywszy na pomoc maiąc tylko 30,000 Polaków 380,000 woy=ska Tureckiego zbił, i odpędził Nieprzyiaciela Wie=deń oblegaiącego. Cały obóz Turecki z woyskiem przy=mierzonym dostał się i Chocim powtórnie wzięty.
P: Czy Rządy Jana III° zewszystkiem były chwalebne?
O: Niezupełnie, ściągnął nienawiść Polaków iż traktat wieczysty dla Polski z Moskwą zawarł iedynie dla swego prywatnego interessu, chcąc Multańską i Wołoską Ziemię dla Familii swoiey odebrać Turkom. Nie mniey przez szczególne do Domu Austryackiego przywiązanie przez co naraził się Francyi, która w ów czas główną była nieprzyiaciółką Austryi. —
P: Czy miał Jan III wiele powodów do uchylenia na czas niejaki z Austryą przymierza?

Miał

O: Miał wiele powodów Jan III. do uchylenia ~~czas~~ na czas niejakiś przymierza z Austryą zawartego, niedała mu przyrzeczonych posiłków na zawoiowanie ziemi ~~Austryackiey~~ Multańskiey i Wołoskiey. — Woysku Polskiemu w Węgrzech po Wiedeńskiey bitwie pozostałemu Konstytucyi, to jest zimowych leży, pod czas ostrey i przykrey zimy odmówili; to też większa część Woyska tego zimnem i głodem ściśniona wyginęła. —

P: Jakie były okoliczności tyczące się śmierci?

O: Król do wód, za granicę dla poratowania zdrowia zamyślał wyiechać, lecz żyd Jonaszo Lekarz Jego przez złą kuracyą słabości jego śmierć mu przyśpieszył.

P: Gdzie umarł Jan III?

O Umarł Jan III w Wilanowie pod Warszawą gdzie iego naymilsze było mieszkanie, i gdzie często uczonych Ludzi miewał przy boku. Skończył życie tegoż samego dnia i godziny w którey był dawniey Królem obrany.

P: Jak tego Monarchę uważać należy?

O: Monarcha ten pomimo niektórych błędów w Polityce,

jest

chluba i sława dla Narodu Polskiego.

P: Jako długo panował i gdzie iest pochowany?

O. Panował Jan IIII lat 22 pochowany w Krakowie.

Fryderyk August. Elektor Saski.

P. Co uczynili Polacy po śmierci Jana IIIgo?

O: Polacy na złożonym Seymie który iak inne podobne Seymy były, niebył bez kłotni i stronnictwa narażali się względem obrania nowego Krola.

P: Byliż iednomyślni?

O: Byli podzieleni na dwie strony iedna Xiążęcia Burgundzkiego a druga Fryderyka Augusta Elektora Saskiego utrzymywała, który królem ogłoszony i w Krakowie był koronowany. — Strona Xiążęcia Burgundzkiego nierychley odstąpiła swoich pretensyi, aż iey zbroyną ręką zagrożono.

P: Gdy August II. ugruntował się w Tronie o czem zamyślał?

O August II. ugruntowawszy się na Tronie odebranie

odebranie Kamienca, zamyślaiąc udał się w tym celu do Lwowa gdzie prawie spotkał się z Carzem Rossyiskim Piotrem Wm powracaiącym z Wiednia do swego Państwa, dla uspokojenia wszystkich tam w ten czas puntów skleiła się między temi Monarchami ścisła przyiaźń która potem tak stateczne i wiernie między sobą dochowali. —

P. Czy wyprawa Krola Polskiego na Turków udała się?

O. Lubo wyprawa Krola na Turków tak dla okazałego i porządnego Woyska iako dla waleczności i chwały woienney Augusta, udać się była powinna atoli niezgody między woyskiem Saskim i Polskim, i zdzenie Ministra Saskie go niepozwoliły Augustowi skutecznie pomyślnie odzyskanie Podola. —

P. Pomimo bezskutecznego wypadku tey wyprawy iakimże przecież sposobem pokoy zawarty został? —

O. Mimo bezskuteczney tey wyprawy pokoy zawarty został iednak; między Polską i Turcyą za pośrednictwem Anglii i Stanów Hollenderskich. Ten pokoy zatwierdzono Roku 1689. —

Iakie

P: Jakie były warunki tego Traktatu?

O: Przez ten traktat Sułtan Polsce przywrócił Kamieniec i to wszystko co na Podolu i Ukrainie posiadał, Kozaków na dal protegować nie śmiał, najeżdżanie granic Polskich przez Tatarów surowo karać przyrzekał. Mocą tego Traktatu zniesiona danina którą Polacy Tatarom w Kożuchach dawali. —

P: Kiedy jeszcze August Wojnę wypowiedział i czy ta była pomyślna?

O: August dla odzyskania Krajów od Polski odebranych Szwedom wypowiedział wojnę ta nie była nieszczęśliwa z przyczyny zakłócenia między sobą Litwinów i intrygi niektórych Polaków mianowicie Prymasa który do Szwedzkiey przychylił się strony. —

P: Który to był Król Szwedzki który w on czas z Polską wojował?

O: On sławny Karol XII z wyskiem swoiem wpadłszy do Inflant, posunął krok nieprzyiacielski w głąb Kraju Polskiego a po zaięciu Warszawy i Krakowa nieryczey na warunki pokoiu zezwolił aż po zrzuceniu Augusta II z Tronu i ogłoszeniu Stanisława Leszczyńskiego Królem Polskim. —

P. Co daley przedsięwziął Karol XII. ?

O. Dumny ze powodzenia swego oręża uderzył na Moskwę od której tak został pobitym iż ranny z 800 Szwedami ledwo do Turczech uszedł. — Tym sposobem przywrócony został August na Tron. —

P. Kiedy umarł August II. ?

O. Umarł August II dnia 11º Lutego r 1693 maiąc lat 63 panował w Polsce lat 35 pochowany w Krakowie. —

August III.

P. Kogo August z potomstwa po sobie zostawił ?

O. Zostawił po sobie iednego syna imieniem Fryderyka Augusta. —

P. Po śmierci Augusta II byliż Polacy zgodni względem obrania nowego Króla ?

O. Polacy iako zwykle bywali, pod czas Elekcyi Królów i teraz w tey mierze niebyli iednomyślni. Albowiem iedni chcieli mieć na tronie Polskim Stanisława Leszczyńskiego który ieszcze za panowania Augusta II był Królem ogłoszony. —

O. Którzy

P: Ktoż nayprzód w tey sprawie przemogł?

O: Stanisław Leszczyński którego sprawę Ludwik XV. Król Francuzki popierał, i woysko Polskie na iego stronę przeszło za zgodą powszechną Stanów dnia 21 Września 1733 r. Królem był ogłoszony.

P: Jakim się okazał syn zmarłego Monarchy wzglę=dem Tronu Polskiego, i do czego potem namowy iego żony obietnice postronnych Monarchów zmierzały?

O: August syn zmarłego Króla spoczątku okazał się oboiętnym względem Tronu Polskiego po wielu potem namowach Maryi Józefy żony swey tudzież po ode=branych od Karola VI. Cesarza Niemieckiego i Anny Imperatorowey Rossyiskiey obietni=cach posiłków do usadzenia go na Tronie sku=tecznie o Koronie Polskiey myśleć począł. —

P: Co uczyniła partya Augusta?

O: Partya Augusta zostaiąca na Pradze w nadziei prędkiego nadciągnienia Woyska Rossyiskiego manifest zaniosła przeciwko zaszłey Elekcyi Stani=sława Leszczyńskiego i ustąpiła ku Węgrowi dla złączenia się z Woyskiem Rossyiskiem! —

P: Do czego został zmuszony Stanisław Leszczynski

O: Krol Stanisław Leszczynski widząc niebezpieczenstwo w Warszawie po zaprzysiężeniu warunków dla zbliżającego się Woyska Rossyiskiego przeniosł się do Gdanska z Prymasem, Postem Francuzkim, Szwedzkim z wielu innymi swey strony Panami zostawiwszy obronę Warszawy Jozefowi Potockiemu, i Janowi Tarłowi. —

P: Jakie były działania Partyi Augusta?

O: Partya Augusta sprowadziwszy się pod Kamiencem Wsią Augusta. Tamże Konfederacya na poparcie interessow Augusta III pod dowodztwem Poninskiego w brew tey ktora się była utworzyła w Dzikowie na stronę Leszczynskiego pod zarządzeniem Tarła Starosty Jasielskiego. —

P: Gdzie Posłowie Sasy zaprzysięgli warunki Imieniem Augusta? —

O: Posłowie Sasy zaprzysięgli warunki Imieniem Augusta III na Tronie Polskim w Kosciele Swiętego Jana. —

P: Te kroki ustaliłyż Augusta na Tronie Polskim? —

O: I tak potęga Rossyiska i mała Liczba Polaków nad całym przemogła Narodem na tronie Stanisława Leszczyńskiego utrzymującym. August tym sposobem obrany, przyjechawszy do Saxonii do Polski dnia 17go Stycznia r 1734. razem z Królową od Biskupa Krakowskiego Koronowani byli w Krakowie. —

P: Jak długo August IIIci panował? —

O: Panował lat 30. — w 1763 Appoplexyą tknięty umarł. —

Stanisław August Poniatowski. —

P: Kto był ostatnim Królem Polskim w Epoce IV.

O Roku 1764. obrany został Królem Polskim Stanisław Poniatowski za wdaniem się Katarzyny II Imperatorowey Rossyiskiey. —

P: Pod jakim względem użytecznym się stał Krajowi

O: Ten w Seymach i Trybunałach lepszy porządek wprowadził Szkołę Rycerską założył. Sam będąc uczonym sprzyiał Talenta szacował ie i nagradzać umiał. —

Pod

P: Pod jakim względem był nieszczęśliwy?

O: W tym nieszczęśliwy że za iego panowania Polska po dwa razy przez ościenne narody; Austrya Rossyia i Prussy uszczuplona była, a potem trzeci raz w Listopa dzie r 1794. zupełnie została rozebrana. —

P: A z królem co się stało? —

O: Sam Król musiał wyiechać do Petersburga tam dnia 12 Lutego 1798 roku życia dokonał i tam iest pochowany.

P: Wymienić Królów Epoki IV.

O: 1° Henryk Walezyusz. —
2° Stefan Batory —
3° Zygmunt III z familii Szwedzkiey. —
4° Władysław IV. Syn iego. —
5. Jan Kazimierz brat Władysława IV.
6. Michał Wiśniowiecki. —
7. Jan Sobieski. —
8. Fryderyk August Elektor Saski
9. August III. Syn iego
10. Stanisław August Poniatowski.

Wyiątki

Wyiątki z Historyi Tadeusza Kościuszki.-

P: Jaki był stan Polski od roku 1794.go

O: Była rozebrana i z karty Państw Europeyskich wymazana.-

P: Co te wyrazy znaczą?-

O: To jest iż straciła swoy byt polityczny i swoie Imie.

P: Jakie nazwisko nadano Prowincyom zabranym.

O: Król Pruski nazwał kraie od Polski oderwane Prus,, sami Zachodniemi.- Imperatorowa Rossyiska Katarzyna IIga krasna Rossya czyli piękna Rossya. Cesarz Austryacki Galicya.-

P: Kto przed ostatnim rozbiorem Polski iescze w iey Obronie powstawał?-

O: Tadeusz KOŚCIUSZKO Wódz Naczelny Siły zbroyney Narodowey, lecz musiał ulędz prze,, magaiącey Sile pod Maciejowicami ranny w bitwie był wzięty w niewolą i do Petersburga zawieziony.-

Jaki

P: Jaki był dalszy los tego Wielkiego Męża?

O: Paweł I. Cesarz Rossyjski wstąpiwszy na Tron po śmierci matki swey Cesarzowey Katarzyny II. przywrócił wolność Kościuszce i wszystkim w niewoli Rossyjskiey znaydującym się Polakom. Kościuszko udał się do Francyi gdzie żył niewdaiąc się w żadne polityczne Interessa poźniey zaś zamieszkał w Szwaycaryi gdzie umarł. — w Solotwrnie zwłoki iego przywieziono do Krakowa, a wdzięczna potomność uczciła iego pamiątkę Mogiłą pod tem Miastem wsypaną. —

P: Co się w dalszych czasach ze Polską działo?

O: Roku 1806 NAPOLEON Cesarz Francuzow zwycięzca utworzył z części Polski zabraney Xięstwo Warszawskie a w trzy lata po Woynie z Cesarzem Austryackim do Xięstwa Warszawskiego dołączył Galicya. —

P: Czy długo trwało Xięstwo Warszawskie? –

O: Nie długo bo Cesarz Rossyjski Alle-
xander I. zwyciężywszy Napoleona
Xięztwo Warszawskie ogłosił Królestwem
Polskiem; Kraków zaś został Wolnem Mia-
stem pod protekcyą Austryi Rossyi i Prus
a wszystko zatwierdzone zostało na Kongresie
Wiedeńskim, roku 1814 po zruceniu z tronu
Napoleona ogłosił się Królem Polskim Alle-
xander I po którego zgonie nastąpił
MIKOŁAY I.

Koniec
HISTORYI POL-
skiey

c. p. A. p. E. L.
1836. –

1836